

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonės dėl ES reglamentų dėl dokumentų įteikimo ir įrodymų rinkimo civilinėse ar komercinėse bylose peržiūros santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje www.edps.europa.eu)

(2019/C 370/07)

2018 m. gegužės 31 d. Europos Komisija pateikė du pasiūlymus, viena vertus, dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose ⁽¹⁾ ir, kita vertus, Reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse ⁽²⁾. Pasiūlymais iš esmės siekiama užtikrinti sklandesnį teisminių bendradarbiavimą šiose srityse, *inter alia*, numatant dokumentų perdavimą ir prašymų pateikti įrodymus teikimą naudojančią decentralizuotą IT sistemą.

EDAPP pripažįsta, kad keitimasis asmens duomenimis yra būtinas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimo aspektas. Todėl jis palankiai vertina bendrus pasiūlymų tikslus užtikrinti veiksmingesnį teisminių bendradarbiavimą civilinėse bylose ar komercinėse bylose, susijusį su įrodymų rinkimu ir dokumentų įteikimu, visų pirma pasitelkiant skaitmeninimą ir naudojantis IT technologijomis. Jis pritaria nuomonei, kad siūlomi teisės aktai galėtų turėti realų poveikį kasdieniam ES piliečių gyvenimui.

Šioje nuomonėje pateikiamos trys pagrindinės rekomendacijos, siekiant konstruktyviai padėti teisės aktų leidėjams pasiekti šį labai svarbų tikslą, kartu užtikrinant atitiktį Chartijai ir Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui:

- nustatyti aiškų IT sistemos, kuria būtų naudojamasi dokumentams, prašymams ir raštams perduoti pagal šiuos reglamentas, teisinį pagrindą. Pirma, jei IT sistemoje turėtų dalyvauti ES institucija, įstaiga, agentūra ar tarnyba, šis teisinis pagrindas iš esmės turėtų būti nustatytas ES teisiniame akte. Be to, net jei asmens duomenys būtų tvarkomi taikant egzistuojančią IT sistemą, EDAPP rekomenduoja tokios sistemos naudojimą numatyti pačiame teisiniame akte. Vis dėlto, egzistuojanti sistema, kurią numatoma naudoti, turėtų būti tinkamai sukurta remiantis ES lygmeniu priimtu teisės aktu, o taip šiuo metu nėra e. CODEX atveju. Jei ES teisės aktų leidėjas pasirinktų e. CODEX, nedelsiant turėtų būti imtasi priemonių trūkstamam teisiniui aktui, kuriuo būtų įsteigiama ir reglamentuojama sistema, priimti.
- pačiuose teisės aktuose itin išsamiai aprašyti IT sistemos aspektus, kaip antai, atsakomybę už duomenų apsaugą ar atitinkamas taikomas apsaugos priemones, kurias reikia išsamiau apibūdinti įgyvendinimo aktuose. Visų pirma, tiek kiek Komisija ar kita ES institucija, įstaiga, agentūra ar tarnyba dalyvautų naujos sistemos veikloje, idealiau atveju teisiniame akte jų atsakomybė turėtų būti nustatyta kaip (bendra) duomenų valdytojo arba tvarkytojo atsakomybė.
- atlikti duomenų apsaugos poveikio vertinimą rengiant įgyvendinimo aktus.

Kitas išsamesnes rekomendacijas EDAPP pateikė šioje nuomonėje.

EDAPP yra pasirengęs suteikti daugiau patarimų institucijoms per teisėkūros procesą ir įgyvendinant priimtus reglamentas.

⁽¹⁾ OL L 174, 2001 6 27, p. 1.

⁽²⁾ OL L 324, 2007 12 10, p. 79.

1. Įvadas ir pagrindinė informacija

1. 2018 m. gegužės 31 d. Komisija priėmė du pasiūlymus ⁽¹⁾ dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo būtų iš dalies keičiamas:
  - 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (toliau – „Reglamentas dėl įrodymų rinkimo“),
  - Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (toliau – „Reglamentas dėl dokumentų įteikimo“).
2. Reglamente dėl įrodymų rinkimo, kuris taikomas nuo 2004 m., numatyti du įrodymų rinkimo tarp valstybių narių būdai: renkant įrodymus per prašomąjį teismą ir prašančiajam teismui tiesiogiai renkant įrodymus.
3. Reglamente dėl dokumentų įteikimo, kuris taikomas nuo 2008 m., numatyti įvairūs dokumentų perdavimo iš vienos valstybės narės į kitą įteikimo reikmėms pastarojoje būdai: per perduodančiąsias ir gaunančiąsias agentūras arba perduodant konsuliniais ar diplomatiniais kanalais. Jame taip pat nustatytos vienodos tiesioginio tarpvalstybinio dokumento įteikimo paštu teisinės sąlygos, numatytas tiesioginis dokumento įteikimas per prašomos valstybės narės kompetentingą asmenį, kai tai leidžiama pagal tos valstybės narės teisę. Jame įtraukta keletas būtinausių teisių į gynybą standartų. Reglamentas „taikomas ne tik civilinių bylų teismuose vykstančiame teismo procese – į jo taikymo sritį taip pat patenka neteisminiai dokumentai, kuriuos kartais reikia įteikti vykdant įvairias neteismines procedūras (pvz., tvarkant paveldėjimo klausimus pas notarą arba viešosios institucijos nagrinėjamos šeimos teisės bylose) arba net tada, kai jokia teisminė procedūra nevykdoma.“ ⁽²⁾
4. Pasiūlymai įtraukti į Komisijos 2018 m. darbo programoje pateiktą abipusiu pasitikėjimu grindžiamos teisingumo ir pagrindinių teisių erdvės REFIT iniciatyvų sąrašą ⁽³⁾. Kartu su pasiūlymu pateikiamas poveikio vertinimas ⁽⁴⁾.
5. Abiejuose pasiūlymuose numatyta, kad dokumentai, prašymai ir kiti pranešimai perduodami per privalomą decentralizuotą IT sistemą, kurią sudaro nacionalinės IT sistemos, susietos ryšių infrastruktūra, leidžiančia tarpvalstybinio lygmeniu saugiai ir patikimai keistis nacionalinių IT sistemų informacija. Juose taip pat numatyta taikyti Reglamentą (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje ⁽⁵⁾.
6. 2019 m. vasario 13 d. Europos Parlamentas per pirmąjį svarstymą priėmė teisėkūros rezoliucijas dėl abiejų pasiūlymų ⁽⁶⁾, *inter alia*, pritardamas decentralizuotos IT sistemos sukūrimui, numatydamas, kad tokia sistema turėtų būti grindžiama e. CODEX ir kad tokia sistema būtų įgyvendinama priimant deleguotuosius aktus.
7. 2019 m. birželio 6 d. Taryboje įvyko politiniai debatai. Pirmininkaujanti valstybė narė padarė išvadą, kad „Taryba patvirtino, jog reikia modernizuoti mūsų teismo bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose procesus. Pirmininkaujanti valstybė pažymėjo, kad tinkamesnė būtų decentralizuota ir apsaugota IT sistema. Ji pridūrė, jog ministrai galėtų sutikti, kad naudojimasis ja būtų privalomas tik tam tikromis sąlygomis, įskaitant ilgesnį pereinamąjį laikotarpį ir vidinę bazinę sistemą,

⁽¹⁾ Pasiūlymas COM(2018)378 *final* (toliau – „pasiūlymas dėl įrodymų rinkimo“) ir pasiūlymas COM (2018)379 *final* (toliau – „pasiūlymas dėl dokumentų įteikimo“).

⁽²⁾ Aiškinamasis memorandumas, p. 2.

⁽³⁾ 2018 m. Komisijos darbo programa „Vieningosnės, stipresnės ir demokratiškesnės Sąjungos darbotvarkė“ (COM(2017) 650 *final*, 20171024), II priedo 10 ir 11 punktai.

⁽⁴⁾ Komisijos tarnybų darbiniai dokumentai (SWD(2018) 285 ir SWD(2018)287).

⁽⁵⁾ Pasiūlymo dėl įrodymų rinkimo aiškinamasis memorandumas, p. 3 ir pasiūlymo dėl dokumentų įteikimo aiškinamasis memorandumas, p. 4: „[kadangi] iš esmės nėra jokių kliūčių valstybėms narėms suskaitmeninti jų bendravimą, tačiau patirtis ir prognozės, kas atsitiks nesiėmus ES lygmens veiksmų, rodo, kad pažanga būtų labai lėta ir kad net tais atvejais, kai valstybės narės imasi veiksmų, sąveikumo negalima užtikrinti be ES teisės sistemos. Šio pasiūlymo tikslo pačios valstybės narės negali deramai pasiekti ir jį galima pasiekti tik Sąjungos lygmeniu“.

⁽⁶⁾ P8_TA(2019)0103 ir P8_TA(2019)0104.

kurią užtikrintų Komisija. Būtinų išimčių sąrašas taip pat turės būti apsvarstytas. Galiausiai, pirmininkaujanti valstybė pažymėjo, kad šioms reikmėms kaip programinės įrangos sprendimas galėtų būti naudojamas e. CODEX. Tolesnis darbas bus atliekamas techniniu lygmeniu.“⁽⁹⁾

8. 2019 m. balandžio 23 d. Komisija Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnui (toliau – EDAPP) pateikė prašymą dėl konsultacijos, kad būtų įvertinta abiejų pasiūlymų atitiktis Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui (toliau – BDAR). EDAPP palankiai vertina šį Komisijos konsultavimąsi.

3. Išvados

24. EDAPP palankiai vertina bendrus pasiūlymų tikslus užtikrinti veiksmingesnį teisminių bendradarbiavimą, visų pirma pasitelkiant skaitmeninimą ir naudojantis IT technologijomis, susijusį su įrodymų rinkimu ir dokumentų įteikimu civilinėse ar komercinėse bylose. Todėl šioje nuomonėje norima ES institucijoms pateikti konstruktyvių ir objektyvių patarimų.
25. EDAPP pritaria, kad sistemos aukšto lygio struktūra būtų nustatyta pačiame teisiniame akte ir kad būtų įtrauktas reikalavimas patikimai keistis informacija, taip pat naudotis patikimumo užtikrinimo paslaugomis, kaip nurodyta Reglamente (ES) Nr. 910/2014.
26. EDAPP pateikia tris pagrindines rekomendacijas, kad būtų užtikrinta atitiktis Chartijai ir BDAR:
  - nustatyti aiškų IT sistemos, kuria būtų naudojamosi dokumentams, prašymams ir raštams perduoti pagal šiuos reglamentus, teisinį pagrindą. Pirma, jei IT sistemoje turėtų dalyvauti ES institucija, įstaiga, agentūra ar tarnyba, šis teisinis pagrindas iš esmės turėtų būti nustatytas ES teisiniame akte. Be to, net jei asmens duomenys būtų tvarkomi taikant egzistuojančią IT sistemą, EDAPP rekomenduoja tokios sistemos naudojimą numatyti pačiame teisiniame akte. Vis dėlto, egzistuojanti sistema, kurią numatoma naudoti, turėtų būti tinkamai sukurta remiantis ES lygmeniu priimtu teisės aktu, o taip šiuo metu nėra e. CODEX atveju. Jei ES teisės aktų leidėjas pasirinktų e. CODEX, nedelsiant turėtų būti imtasi priemonių trūkstamam teisiniam aktui, kuriuo būtų įsteigiama ir reglamentuojama sistema, priimti.
  - pačiuose teisės aktuose itin išsamiai aprašyti IT sistemos aspektus, kaip antai, atsakomybę už duomenų apsaugą ar atitinkamas taikomas apsaugos priemonės, kurias reikia išsamiau apibūdinti įgyvendinimo aktuose. Visų pirma, tiek kiek Komisija ar kita ES institucija, įstaiga, agentūra ar organas dalyvautų sistemos veikloje, idealiu atveju teisiniame akte jų atsakomybė turėtų būti nustatyta kaip (bendra) duomenų valdytojo arba tvarkytojo atsakomybė.
  - atlikti duomenų apsaugos poveikio vertinimą rengiant įgyvendinimo aktus.
27. EDAPP taip pat rekomenduoja:
  - dėl abiejų teisės aktų numatyti įgyvendinimo aktus, kad būtų išsamiau apibūdinta IT sistema ir kad į juos būtų įtrauktos naujos nuostatos dėl įteikimo elektroninėmis priemonėmis ir tiesioginio įrodymų rinkimo naudojant vaizdo konferenciją, siekiant numatyti apsaugos priemones ir dėl šių duomenų tvarkymo operacijų;

⁽⁹⁾ Tarybos posėdžio rezultatai (9970/19), p. 7, preliminarinė versija pateikiama adresu: <https://www.consilium.europa.eu/media/39709/st09970-en19.pdf>

Remiantis pirmininkaujančios valstybės narės dokumentu (9566/19), 8 ir 13 pastr., „prie abiejų pasiūlymų pridedamuose Komisijos atliktuose poveikio vertinimuose e. CODEX laikomas tinkamiausia ir vienintele parengta naudoti IT sistema. Jei būtų kuriama kita decentralizuota sistema, tai reikštų, kad tie patys uždaviniai, kurie jau buvo sprendžiami kuriant e. CODEX, būtų sprendžiami ir vėl.“ „Vienas iš esamų sprendimų yra e. CODEX – sistema, kurią per beveik dešimties metų laikotarpį plėtojo valstybių narių konsorciumas, naudodamasis ES finansine parama. E. CODEX šiuo metu naudojamas: Verslo registrų sąveikos sistemai BRIS; nacionalinių nemokumo registrų tarpusavio sujungimui; skaitmeninio keitimosi e. įrodymais sistemai. Tačiau, tiek, kiek tai susiję su savanorišku bendradarbiavimu pagrįstais naudojimo atvejais, e. CODEX dar nėra įdiegta ir naudojama visose valstybėse narėse. Atsižvelgiant į tai, per darbo grupės diskusijas, valstybėms narėms, kuriose šiuo metu nėra elektronines procedūras palaikančių IT sistemų, Komisija galėtų apsvarstyti referencinio įgyvendinimo sprendimo, taikomo galinei sistemai nacionaliniu lygmeniu, parengimo galimybę, jei delegacijos pakankamai tvirtai ir plačiai pritartų privalomam ryšių palaikymui elektroniniu būdu. Visos sistemos turėtų būti techniškai sąveikios ir atitikti tą patį techninių specifikacijų rinkinį (protokolus, standartus, XML schemas ir darbo srautus).“

- bendro duomenų valdymo atveju, nustatyti įgyvendinimo aktuose bendrų duomenų valdytojų tarpusavio ryšius ir privalomų jų susitarimų turinį;
  - įgyvendinimo aktuose nurodyti apsaugos priemonės, kuriomis prieiga prie duomenų būtų suteikiama tik ribotam leidimą turinčių naudotojų skaičiui;
  - kuo išsamiau apibūdinti statistinius elementus, kurie turi būti renkami įgyvendinimo aktuose.
28. Galiausiai pažymėtina, kad EDAPP yra pasirengęs patarti Komisijai, Tarybai ir Europos Parlamentui ir vėlesniais šio proceso etapais. Šioje nuomonėje pateiktos rekomendacijos nedaro poveikio jokioms kitoms pastaboms, kurias EDAPP galėtų pateikti kitais iškilusiais klausimais. Jis primena, kad remiantis Reglamento (ES) 2018/1725 42 straipsnio 1 dalimi, Komisija privalo konsultuotis su EDAPP rengdama įgyvendinimo arba deleguotuosius aktus, turinčius poveikį asmenų teisių ir laisvių apsaugai tvarkant asmens duomenis. Taigi, EDAPP tikisi, kad su juo bus vėliau konsultuojamasi dėl šios srities įgyvendinimo ar deleguotųjų aktų projektų nuostatų.

Bruselis, 2019 m. rugsėjo 13 d.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
